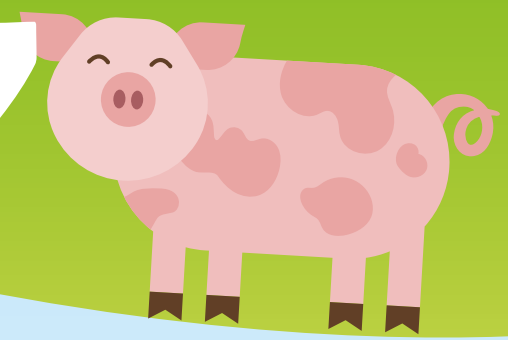

PŮVODNÍ PLEMENA PRASAT A EKOLOGICKÉ CHOVY

Prase domácí (*Sus scrofa domestica*) je významným hospodářským zvířetem, je chováno především pro maso a sádlo. Bylo vyšlechtěno z prasete divokého (*Sus scrofa*). Domestikace probíhala stovky let a v několika kulturních centrech – v Anglii, střední Evropě, jihovýchodní Asii a na Dálném východě. Prasata jsou ve volné přírodě všežravci, avšak v produkčních chovech jsou býložraví. Nejčastěji se krmí obilným šrotem. Zajímavostí je, že trávicí trakt člověka a prasete je podobný.

CHOV PRASAT U NÁS

V ČR jsou prasata běžně chována ve velkovýkrmnách, kde jsou stovky až tisíce prasat vykrmována v uzavřeném prostoru až do doby porážky. Výkrm trvá 5 až 7 měsíců, do hmotnosti 105 až 115 kg. Naproti tomu chov prasat v ekologickém režimu je celkově náročnější než v konvenčním chovu prasat či jiných přežvýkavců. Základem těchto chovů je fyzická a psychická pohoda zvířat, tzv. welfare. Prasata mají více životního prostoru, celoroční přístup do výběhu, možnost rytí, krmivo ekologického původu, lepší potravní chování, lepší zdravotní kondici, vykazují nižší agresivitu, jsou chována v menších skupinkách (na podestýlce) a provádí se přírodní plemenitba. Početní stav prasat v ČR se pohybuje okolo 1,35 milionu kusů (2017).

VYUŽITÍ

Vepřové maso je u českých konzumentů nejoblíbenější, jeho spotřeba činí 41 kg/osoba/rok. Z vepřového masa se vyrábí šunka, tlačěnka, jitrnice, jelita, slanina a klobásy. Z kůže se zhotovují brašny, kabely, řemeny aj. Ze štětín se zase vyrábí štětce a kartáče. Prasečí inzulin se používá při léčbě cukrovky, prasečí kůže a srdeční chlopek jsou vhodné k implantacím pro lidské tělo.

PŮVODNÍ PLEMENA

Původní plemena prasat nesou v sobě primitivní vlastnosti, jako: přizpůsobivost prostředí, odolnost vůči klimatickým výkyvům, lepší využití místních krmivových zdrojů, odolnost vůči místním parazitům a patogenům. Naopak moderní vyšlechtěná plemena prasat tyto původní vlastnosti ztrácí. Na druhou stranu dosahují vyšší užitkovosti a jsou přizpůsobena intenzivní velkoprodukci. Původní plemena jsou využívána jako zdroj genů pro zlepšování vlastností již vyšlechtěných plemen, a proto jsou cenným a strategickým vlastnictvím každé země.

Mezi česká plemena prasat náleží: **česká landrase, české bílé ušlechtilé prase, české výrazně masné prase a přeštické černostrakaté prase**. K původním a primitivním prasatům řadíme prase kadeřavé (*Mangalica*), původem z Velké uherské nížiny, dnešního Maďarska.

Přeštické černostrakaté prase je jediným plemenem prasete, které je zahrnuto do genových zdrojů ČR a je chováno především jako genetická rezerva. V čisto-krevné formě se vyskytuje jen vzácně, častěji se chová ve formě kříženců. Vyniká výbornou tučností, raností ve vývinu, přizpůsobivostí na podmínky vnějšího prostředí, plodností a růstovou schopností, kvalitou masa, avšak jatečná hodnota je průměrná až nižší. Má středně velký tělesný rámec.

Mangalica

Přeštické černostrakaté prase